

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

AĞUSTOS 2013

BANKACILIK SEKTÖRÜ BASEL II İLERLEME RAPORU

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

BANKACILIK SEKTÖRÜ BASEL II İLERLEME RAPORU (Ağustos 2013)

Bilgi ve Önerileriniz İçin:

Risk Yönetimi Dairesi

E-posta: risk@bddk.org.tr

Tel: (212) 337 73 10

Faks: (212) 337 71 66

BU RAPOR KAMUOYUNU BİLGİLENDİRME AMACIYLA HAZIRLANMIŞTIR. RAPORDA YER ALAN BİLGİLERE DAYANARAK ALINACAK KARARLARIN SONUÇLARINDAN BDDK SORUMLU TUTULAMAZ. RAPORDAN KAYNAK GÖSTERİLMEK SURETİYLE KISMEN ALINTI YAPILABİLİR.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
ATATÜRK BULVARI NO: 191 06680 KAVAKLIDERE ANKARA-TÜRKİYE

İLETİŞİM BİLGİLERİ: RİSK YÖNETİMİ DAİRESİ
TEL: (212) 337 73 10, FAKS: (212) 337 71 66
www.bddk.org.tr E-posta: risk@bddk.org.tr

BU YAYIN TÜM İÇERİĞİ İLE BDDK İNTERNET SAYFASINDA YER ALMAKTADIR.

BDDK AROKS DOKÜMAN MERKEZİNDE 110 ADET BASILMIŞTIR.

BASIM TARİHİ: AĞUSTOS 2013

AÇIKLAMA

Bu Rapor, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinin 18/A maddesinin (f) bendi uyarınca, bankacılık sektörünün Basel II'ye yönelik çalışmalarını izlemek üzere, "Bankaların CRD/Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi"ne bankalarca Haziran 2013 dönemi baz alınarak verilen cevaplar kullanılarak hazırlanmıştır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Basel Bankacılık Denetim Komitesince oluşturulmuş olan Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması dokümanı 2006/48/EC ve 2006/49/EC sayılı Direktifler (CRD) ile Avrupa Birliği (AB) müktesebatına dahil edilmiş ve söz konusu Direktifler belirli bir geçiş süreci dahilinde AB üyesi ülkelerde uygulamaya konulmuştur. Diğer taraftan, sözkonusu düzenlemeler Basel III değişikliklerini de içerecek mahiyette 2013/36/EU sayılı Direktif ve 575/2013 numaralı Yönetmelik olmak üzere Haziran 2013'te Avrupa Parlamentosu'nun onayıyla yeniden düzenlenmiştir.

Ülkemizde Basel-II uygulamasına yönelik olarak, CRD ve Basel-II ile uyumlu düzenleme taslakları Nisan 2010 itibarıyla sektörün ve kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur. Bu taslaklara ilişkin olarak iletilen görüşlerin değerlendirilmesi ve Basel II'nin sektörün sermaye yeterliliği üzerine etkilerini ölçen son ulusal etki çalışmasının (QIS-TR3) sonuçlarının açıklanmasını müteakip, Haziran 2011-Temmuz 2012 arasında paralel uygulama yapılmıştır. Paralel uygulama döneminin sona ermesi ile beraber 1 Temmuz 2012'den itibaren kredi riskinin ölçümünde standart yöntemin uygulanmaya başlamasıyla, Türkiye Basel II'yi tam olarak uygular hale gelmiştir.

Bu kapsamda, bankaların CRD/Basel II'ye uyum konusunda yürüttükleri çalışmaların yakından takip edilmesi amacıyla bankalardan altışar aylık dönemlerde talep edilen "Bankaların CRD/Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi"nde 2011 yılından bu yana mevcut uygulama dışında kalan, ileri yöntemlerle yapılacak uygulamalar için bankaların durumları ve hazırlıklarına ilişkin kendi değerlendirmeleri alınmakta ve ankete verilen cevaplar değerlendirilerek büyük bir kısmı kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Diğer taraftan, ileri yöntemlere ilişkin olarak Kurumumuzca hazırlanan yönetmelik taslakları yakın bir gelecekte kamuoyuyla paylaşılarak yeni bir sürece geçiş yapılacağından bu Rapor son kez yayımlanmaktadır.

Haziran 2013 dönemine ilişkin cevaplara bakıldığında, Türk bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %55,8'ini oluşturan bankaların bireysel bazda, %41'ini oluşturan bankaların ise konsolide bazda CRD/Basel II'ye geçişe ilişkin strateji ve politikalarını yönetim kurullarının onayına sunmuş oldukları veya söz konusu strateji ve politikaları yönetim kurullarına onaylatarak uygulamaya koydukları görülmektedir. Bankacılık sektörünün %99'u CRD/Basel II çalışmalarını yürütecek üst yönetimini ve birimlerini oluşturmuş, %87'si sorumlu personelini, %85'i ise komitelerini belirlemiştir.

Bankaların CRD/Basel II'ye uyum durumu anketler üzerinden incelendiğinde kredi riskinde bankaların %67'si temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma ve %46'sı ileri içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma %50 ila %100 arasında uyum sağlarken, bankaların hemen hemen tamamı menkul kıymetleştirmede (ileri yöntemler) %50'den düşük uyum sağlamışlardır. Piyasa riskinde içsel ölçüm yöntemlerinde büyük ölçüde (%75-%100) uyumlu olan bankaların oranı %92'dir. Operasyonel riskte bankaların %70'i standart yaklaşıma %50'nin üzerinde uyum sağlarken; bu oran ileri ölçüm yaklaşımlarında %58'de kalmaktadır.

CRD/Basel II ile ilgili karşılaşılan sorunlara ve kısıtlara bakıldığında bankaların öncelikli engelinin veri eksikliği olduğu görülmektedir. Bu kısıtı, mevzuattaki belirsizlikler ve nitelikli ihtisas personeli istihdamında karşılaşılan zorluklar takip etmektedir.

CRD/Basel II uygulamasına ilişkin olarak son altı aydaki gelişmelerin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, en olumlu olarak değerlendirilen gelişme kredi riski ölçümüne ilişkin ilave mevzuatın açıklanması iken, en olumsuz olarak değerlendirilen gelişme ise Basel III değişikliklerinin neden olacağı ilave sermaye ihtiyacı ve yapılması gereken modelleme çalışmalarına ilişkin zorluklar olmuştur.

Kredi riskinin hesaplanmasında, bankaların büyük bir kısmı uygulamanın başlamasını takip eden 3 yıl içerisinde farklı portföyler bazında ileri yöntemlere geçmeyi planlamakta, bu çalışmalar kapsamında veri biriktirmekte, yine büyük kısmı stres testleri uygulamakta ve bankaların tamamına yakını kredi riski analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmaktadır. Operasyonel risk hesaplamasında bankaların büyük çoğunluğu nihai olarak ileri ölçüm yaklaşımını hedeflemekte ve bu kapsamda veri biriktirmektedir.

Piyasa risklerinin ölçümünde bankaların tamamına yakını içsel modeller kullanmakta, stres testleri uygulamakta, analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmakta ve sektörün %74'ü yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımını planlamaktadır.

CRD/Basel II ile ilgili olarak, bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %1,1'ini oluşturan bankalar ekonomik sermaye tahsisi uygulamasına gerek görmezken, %22,7'si ekonomik sermaye tahsisini uygulamakta, kalan kısım ise konuya ilişkin çalışmalarını sürdürmektedir. Bankaların ikinci yapısal blok kapsamında ele alınan yapısal faiz oranı riski, likidite riski ve yoğunlaşma risklerini çoğunlukla tanımlamış oldukları görülmektedir. Basel III konusunda, %40'ını oluşturan bankalarca çalışmalar yapılmakta, bu bankaların büyük kısmı Basel III kapsamında sermaye, kaldıraç ve likidite oranları hesaplamaktadır.

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ.....	i
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar.....	iv
GRAFİKLER.....	iv
KISALTMALAR.....	v
GİRİŞ.....	1
1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar	2
2. Basel II'ye Yönelik Uyum Çalışmaları	4
3. Birinci Yapısal Blok	9
4. İkinci Yapısal Blok ve Basel III	23

TABLolar

Tablo 1-1: Strateji ve Politikaların Oluşturulması.....	2
Tablo 2-1: Sistem ve Altyapı Yeterliliği (%).....	6
Tablo 2-2: CRD/Basel-II'ye Uyum Hazırlıklarına Yönelik Ayrılan Kaynakların Yeterliliği ..	8
Tablo 3-1: Nihai Olarak Kullanılması Hedeflenen Yöntem (%).....	9
Tablo 3-2: Bankaların Mevzuatın Hazır Olması Durumunda Ne Kadar Sürede İleri Yöntemler İçin Başvuruda Bulunabilecekleri.....	9
Tablo 3-3: Kullanılan/Kullanılması Planlanan Derecelendirme/Skorlama Modelleri.....	10
Tablo 3-4: Derecelendirme Notları ve Kredi Riski Parametrelerine İlişkin Veri Biriktirme	12
Tablo 3-5: İçsel Derecelendirme Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci (%)	13
Tablo 3-6: Kredi Riski Stres Testi Uygulaması ve Testlerde Kullanılan Senaryo Türleri (%)	13
Tablo 3-7: Kredi Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Sürecinde Kullanımı: Alan ve Varlık Kategorileri (%)	15
Tablo 3-8: Operasyonel Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntemler.....	16
Tablo 3-9: Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş (%).....	16
Tablo 3-10: Kayıp Olayları Bazında Veri Toplanması.....	17
Tablo 3-11: Operasyonel Risk Ölçümü ve Sermaye Tahsisinde Kullanılan İleri Ölçüm Yöntemleri (%)	17
Tablo 3-12: Operasyonel Risk Stres Testleri.....	17
Tablo 3-13: Operasyonel Risk Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanımı (%)	18
Tablo 3-14: İleri Ölçüm Yöntemlerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Sürecinin Oluşturulması (%)	19
Tablo 3-15: Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı ve Modellerin Dayandığı Yöntemler (%).....	19
Tablo 3-16: Kullanılan Risk Ölçüm Modeli/Modellerinin Kapsadığı Riskler.....	19
Tablo 3-17: Piyasa Risklerinin Ölçümünde Kullanılan Volatilite Hesaplama Yöntemleri (%)	20
Tablo 3-18: Yasal Sermaye Hesaplamalarında İçsel Model Kullanımına İlişkin Plan ve Planlanan Geçiş Tarihi (%)	21
Tablo 3-19: Stres Testi Senaryoları ve Uygulaması (%).....	21
Tablo 3-20: Piyasa Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanılması (%) ..	22
Tablo 3-21: Bankaların Piyasa Riski Ölçüm Modelleri İçin Doğrulama ve Onaylama Süreci Oluşturulması (%).....	22
Tablo 4-1: Ekonomik Sermaye Tahsisi (%)	23
Tablo 4-2: Risk Ölçüm Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci Mevcudiyeti (%).....	23

GRAFİKLER

Grafik 1-1: Çalışmaları Yürütecek Yönetim, Personel, Birim ve Komitelerin Belirlenmesi ..	2
Grafik 2-1: Kredi-Piyasa-Operasyonel Risklere Uyum Durumu	4
Grafik 2-2: Karşılaşılan Sorunlar.....	5
Grafik 2-3: CRD/Basel II'nin Uygulamasında Son 6 Ay İçerisinde Gerçekleşen Önemli Gelişmeler.....	6
Grafik 2-4: Alınan Destek ve Danışmanlık Hizmetleri	8
Grafik 3-1: Bankaların THK (LGD) Hesaplamaları.....	11
Grafik 3-2: Bankaların TT (EAD) Hesaplamaları	11
Grafik 3-3: TO, THK ve TT Hesaplama Sıklığı.....	12
Grafik 3-4: Piyasa Riskinin İçsel Modellerle Hesaplanmasının Zorunlu Tutulması Durumunda Zorlukla Karşılaşıp Karşılaşılacağı (%).....	20

KISALTMALAR

ARCH	Otoregresif Koşullu Değişken Varyans (Autoregressive Conditional Heteroscedasticity)
Basel II	Basel Bankacılık Denetim Komitesince Hazırlanmış Olan Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması Dokümanı
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
CRD	Avrupa Birliğinin 2006/48/EC ve 2006/49/EC Sayılı Direktifleri
EWMA	Üstel Ağırlıklı Hareketli Ortalama (Exponentially Weighted Moving Average)
GARCH	Genelleştirilmiş Otoregresif Koşullu Değişken Varyans (Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity)
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
THK	Temerrüt Halinde Kayıp (LGD-Loss Given Default)
TO	Temerrüt Olasılığı (PD-Probability of Default)
TT	Temerrüt Tutarı (EAD-Exposure at Default)
YK	Yönetim Kurulu

GİRİŞ

Bu Raporda, Haziran 2013 itibarıyla ‘Bankaların CRD/Basel II’ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi’ne verilen cevaplar değerlendirilerek elde edilen bilgiler derlenmiş ve özel önem arz ettiği düşünülen konular ele alınarak, toplulaştırılmış veriler üzerinden kamuoyunun bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

Rapor;

1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar
2. Basel II’ye Yönelik Uyum Çalışmaları
3. Birinci Yapısal Blok
4. İkinci Yapısal Blok ve Basel III

olmak üzere dört ana başlıktan oluşmaktadır.

Ankette yer alan soruların ele alınış biçimi, verilen cevapların kapsam ve niteliği bankadan bankaya önemli ölçüde değişebilmektedir. Raporda, bankalara ilişkin münferit bazda bilgilere ve banka bazlı değerlendirmelere yer verilmemiş, istatistiki veriler sektör aktif toplamına oranlama şeklinde oluşturulmuştur. Anket çalışmasında verilen cevaplardan mümkün olması durumunda sayısal sonuçlar çıkarılmıştır. Aktif yüzdesi, rapora dahil olan bankaların aktif toplamı (Haziran 2013) 100 kabul edilerek hesaplanmıştır. Bankalar ankette yöneltilen sorulara birden fazla cevap verebildiğinden bazı cevapların değerlendirilmesinde aktif toplamı yüzde 100’ü aşabilmekte ya da cevap verilmemiş olması durumunda %100’ün altında kalabilmektedir. Bu nedenle okuyucunun her cevabı kendi içinde değerlendirmesi yerinde olacaktır. Cevaplar arasında görülebilecek tutarsızlıklar, ankete verilen cevapların tutarsızlığından kaynaklanmaktadır.

Değerlendirmeye İller Bankası, Adabank, Birleşik Fon Bankası ve Portigon Bank bilgileri dahil edilmemiş, çalışma katılım bankaları ile beraber toplam 45 bankanın cevaplarından hazırlanmıştır.

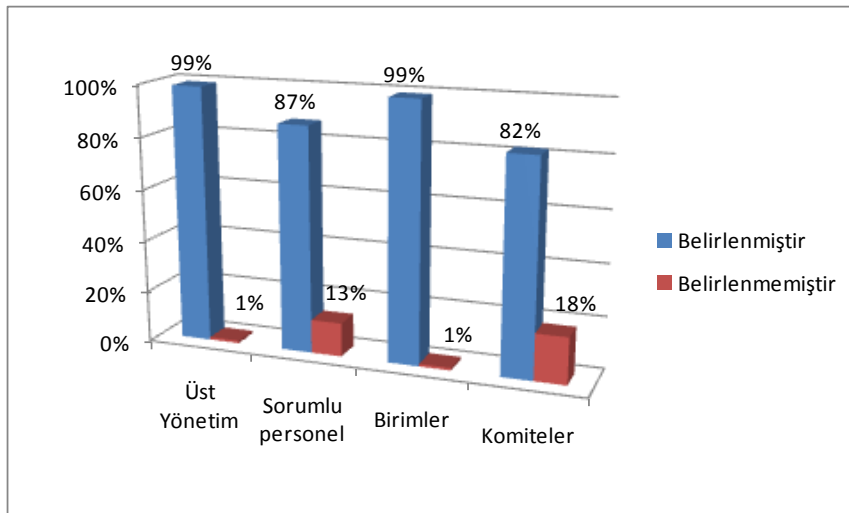
1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar

CRD/Basel-II'ye geçişte bankalar tarafından öncelikli olarak ele alınan konu strateji ve politikaların oluşturulmasıdır. Bankacılık sektöründe önemli paya sahip olan bankalar söz konusu strateji ve politikalarını hazırlamış ve uygulamaya koymuştur. Aralık 2012 dönemiyle kıyaslandığında, bireysel bazda strateji ve politikalarını hazırlamış ve Yönetim Kurulu onayına sunmuş olan bankaların süreci tamamladığı ve strateji ve politikalarının Yönetim Kurulu tarafından onaylanarak uygulamaya konulduğu görülmektedir. Strateji ve politikaların konsolide bazda Yönetim Kurulu tarafından onaylanma ve uygulanmaya konulması önceki döneme göre toplam aktif büyüklüğün %2,3'ü kadar azalarak %38,7 olduğu görülmektedir. Sektörün toplam aktif büyüklüğünün %20,1'ini oluşturan bankaların bireysel bazda strateji ve politikaları hazırlamakta olduğu ve konsolide bazda bu oranın %26,2 olduğu belirlenmiştir. Strateji ve politikaların oluşturulması hazırlık aşamasında olan bankaların toplam aktif içindeki büyüklüğü yaklaşık olarak Aralık 2012 değerlerine eşittir. Strateji ve politikaları bireysel ve konsolide bazda hazırlanmış ve Yönetim Kurulu onayına sunulmuş olan banka bulunmamaktadır.

Tablo 1-1: Strateji ve Politikaların Oluşturulması

(%)	Bireysel	Konsolide
Hazırlanması düşünülmemektedir	12,4	12,9
Hazırlanması planlanmaktadır	0,2	0,8
Hazırlanmaktadır	20,1	26,2
Hazırlanmış ve Yönetim Kurulu onayına sunulmuştur	0	0
Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır ve uygulamaya konulmuştur	56,9	38,7

Grafik 1-1: Çalışmaları Yürütecek Yönetim, Personel, Birim ve Komitelerin Belirlenmesi

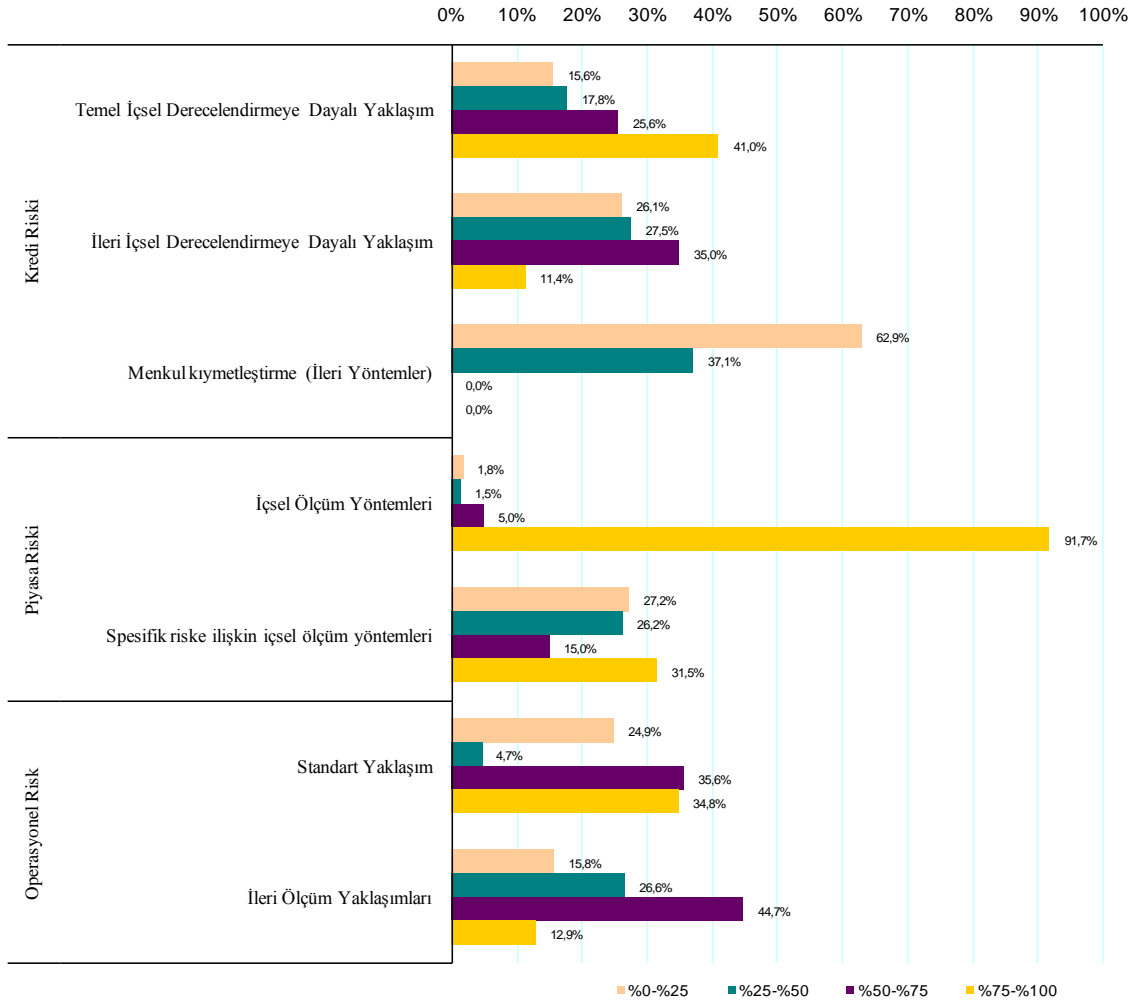

Bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğünün %99'u CRD/Basel-II çalışmalarını yürütecek üst yönetimi ve ilgili birimleri oluşturmuştur. Bu kapsamda toplam aktif büyüklüğünün %82'si ilgili komiteleri belirlemiş olup, bu kapsamda çalışacak sorumlu personeli belirleyenlerin oranı ise toplam aktif büyüklüğün %87'sidir. Aralık 2012 dönemine göre bir farklılık görülmemektedir.

2. Basel II'ye Yönelik Uyum Çalışmaları

Bankaların CRD/Basel II'ye uyum durumuna ilişkin kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk kapsamında verdikleri cevaplar aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir. Buna göre, kredi riskinde bankaların %67'si temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma, %46'sı ileri içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma %50 ila %100 arasında uyum sağlarken, bankaların tamamı menkul kıymetleştirmede (ileri yöntemler) %50'den düşük uyum sağlamışlardır.

Grafik 2-1: Kredi-Piyasa-Operasyonel Risklere Uyum Durumu

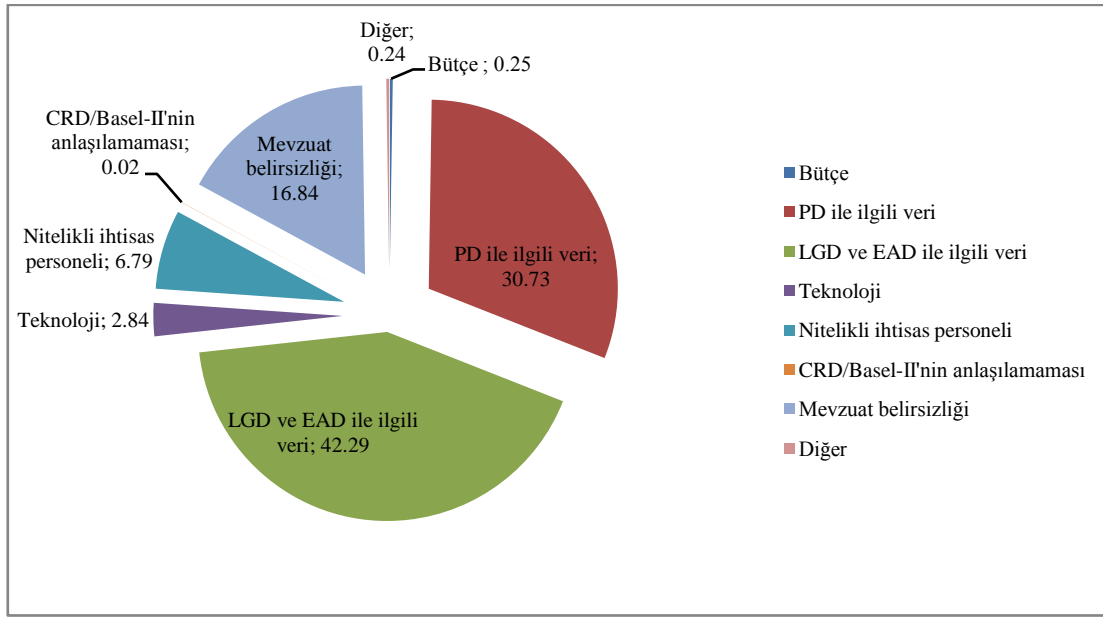

Piyasa riskinde bankaların %92'si içsel ölçüm yöntemlerine büyük ölçüde (%75-%100 oranında) uyumlu iken bankaların %53'ü spesifik riske ilişkin içsel ölçüm yöntemlerine %50'den düşük uyum sağlamışlardır.

Operasyonel riskte bankaların %70'i standart yaklaşıma %50'nin üzerinde uyum sağlarken; bu oran içsel ölçüm yaklaşımlarında %58'de kalmaktadır.

Bir önceki anket dönemine kıyasla en belirgin değişiklik, kredi riskinde temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlara büyük ölçüde uyum sağlayan bankaların oranında %3 seviyesinde bir artış meydana gelmesidir.

Grafik 2-2: Karşılaşılan Sorunlar

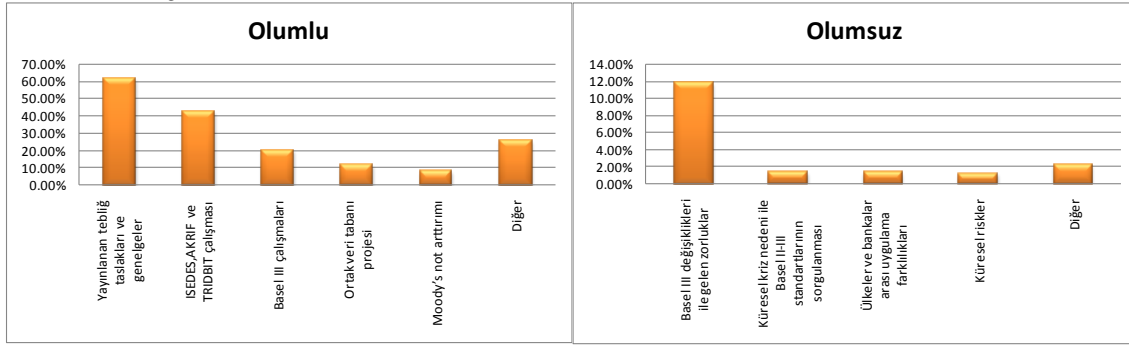

CRD/Basel-II uygulama sürecinde karşılaşılan engeller, kısıtlar ve sorunlara bakıldığında, karşılaşılan en önemli sorun, Aralık 2012 ilerleme anketinde olduğu gibi LGD, EAD'ye ilişkin verilerdeki eksiklikler olarak görülmektedir. Bunlarla ilgili şikâyetler Aralık 2012 anketine göre ciddi oranda değişmeyerek %42 civarında kalmıştır. En önemli ikinci temel eksiklik yine bir önceki ankette olduğu gibi PD ile ilgili veri eksikliği olduğu görülmektedir. Bununla ilgili şikâyetlerin oranı yine %31 dolayında kalmış, bir önceki anket sonuçlarına göre ciddi bir değişim gözlenmemiştir. Sektörün yaklaşık %17'si, ileri ve gelişmiş yöntemlere ilişkin mevzuat eksikliğine işaret etmiştir. Aralık 2012 anketine göre bu oran 2 puan artmıştır. Nitelikli ihtisas personeli istihdam karşılaşılan zorlukları işaret edenlerin oranı %7 civarında olup Aralık 2012 anketine göre ciddi bir değişim olmamıştır. Teknolojik altyapıyla ilgili sorunlara değinme, yaklaşık 2 puanlık bir azalışla %3 civarında gerçekleşmiştir.

Tablo 2-1: Sistem ve Altyapı Yeterliliği (%)

Kredi Riski	Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	42,2
	İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	11,8
Piyasa Riski	İçsel Model	94,3
Operasyonel Risk	Standart Yaklaşım	27,6
	İleri Ölçüm Yaklaşımları	32,2

Sektörde yasal sermayenin hesaplanmasında hali hazırda bankaların altyapılarının ve sistemlerinin kredi riski için; %42,2 ile Temel İDD ve %11,8 ile İleri İDD yaklaşımı, piyasa riski için; %94,3 ile içsel model yaklaşımını ve operasyonel risk için; %27,6 ile standart yaklaşımı, %32,2 ile ileri ölçüm yaklaşımlarını kullanmaya elverişli olduğu görülmektedir. Ankete verilen yanıtlarda önceki döneme göre önemli bir değişiklik görülmemiştir.

Grafik 2-3: CRD/Basel II'nin Uygulamasında Son 6 Ay İçerisinde Gerçekleşen Önemli Gelişmeler

Bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğünün %61,13'ü Kredi Riski Yönetimine İlişkin İlkeler Hakkında Tebliğ Taslağı, Kredi Riskinin İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ Taslağı ve Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Değerlendirilmesine ve Ölçülmesine İlişkin Yönetmelik ve Tebliğleri Hakkında 1 sayılı genelgenin yayınlanmasını olumlu gelişme olarak değerlendirmiştir. %42,4'ü raporlamaya yönelik yapılan ISEDES (Bankaların İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci), AKRIF ve TRIDBIT çalışmalarını olumlu bulmuştur. Basel III çalışmalarını olumlu bulanlar %20,36 ve TBB bünyesinde yürütülen ortak veri tabanı projesini olumlu bulanlar ise toplam aktif büyüklüğünün %11,8'idir. Moody's not artırımını olumlu bulanların toplam aktif büyüklük içindeki oranı ise %8,12'dir. Diğer taraftan Basel III değişikliklerinin neden olacağı ilave sermaye ihtiyacı ve yapılması gereken modelleme çalışmalarına ilişkin zorluklar toplam aktif büyüklüğün %11,84'ü ile bankaların en olumsuz bulduğu gelişme olarak dikkat

çekmektedir. Küresel kriz nedeni ile Basel II ve Basel III standartlarının sorgulanması, ülkeler ve bankalar arası uygulama farklılıkları ve küresel riskler bankaların olumsuz bulunduğu diğer gelişmelerdir.

Bankaların CRD/Basel-II uyum sürecinde BDDK'dan beklentileri maddeler halinde aşağıda yer almaktadır:

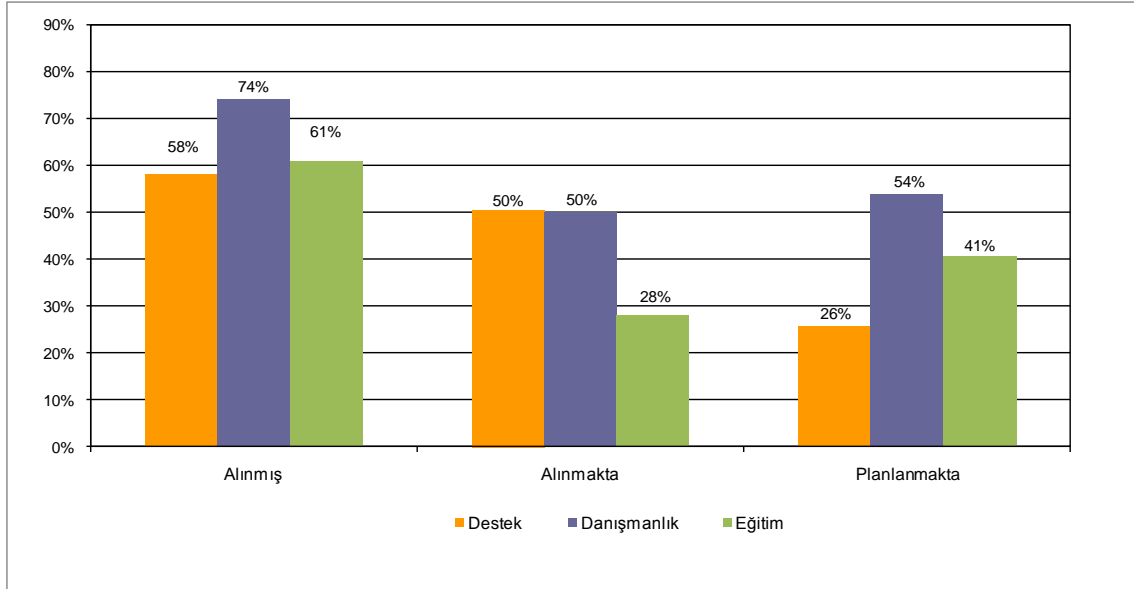
- Basel II uygulamalarına yönelik rehberlerin oluşturulması ve ileri ölçüm yöntemleri ile ilgili düzenlemelerin hazırlanması (stres testleri ve senaryo analizleri ile ICAAP süreci; raporlama formatları, kapsamı, sıklığı vb.)
- İçsel modeller validasyon süreci ile ilgili rehber hazırlanması,
- Ulusal bazda Temerrüt Halinde Kayıp Tutarının (LGD) oluşturulması ve açıklanması,
- ISEDES ile ilgili bilgi ve belgelerin küçük bankalar ile paylaşılması,
- İçsel model validasyonu için 3. taraf güven ilkesinin sağlanması,
- Tek düzen hesap planının Basel II'ye uygun hale getirilmesi,
- BDDK önderliğinde Operasyonel Risk Dış Veri Tabanı kurulmasının sağlanması,
- Türkiye'de Risk Yönetimi sertifikasyonu çalışmalarının yapılması,
- İç Sistemler yönetmeliğinin banka özellikleri dikkate alınarak uygulanması,
- Likidite Karşılama Oranı ve Karşı Taraf Kredi Riski kapsamında netleştirme etkisinin hesaplanmasına ilişkin örneklerin çoğaltılması,
- İçsel modellerde kullanılacak varsayımların bankalar arasında standardize edilmesi,
- Basel sürecinde AB ile uyumun sağlanması,
- KOBİ'ler için bilanço, aktif büyüklüğü, çalışan sayısı bilgilerinin yer alacağı ortak platform oluşturulması,
- Yürürlüğe konulan uygulamalarla ilgili BDDK tarafından bankalara eğitim verilmesi,
- BDDK internet sitesinde yer alan Basel II ile ilgili sorulara verilen cevapların güncellenmesi.

İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ve İleri Ölçüm Yaklaşımları, stres testleri ve senaryo analizleri ile ilgili çalışmalarda beklentiler yoğunlaşmaktadır. Bu konular ile ilgili sürecin belirgin hale getirilmesi, açıklayıcı rehberlerin ve örneklerin hazırlanması istenmektedir.

Tablo 2-2: CRD/Basel-II'ye Uyum Hazırlıklarına Yönelik Ayrılan Kaynakların Yeterliliği

	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Büyük Ölçüde Yeterli	Tamamen Yeterli
Yönetim/Organizasyon	0,0	0,2	39,1	60,4
Beşeri Kaynaklar	1,1	8,9	47,2	42,5
Mali Kaynaklar	0,0	5,2	34,8	59,9
Fiziki Kaynaklar	0,0	4,3	45,6	49,9
Ortalama	0,3	4,6	41,7	53,2

Bankacılık sektöründe toplam aktif büyüklüğünün %53,2'sini temsil eden bankalar, CRD/Basel-II'ye uyum hazırlıklarına yönelik ayrılan yönetim/organizasyon, beşeri, mali ve fiziki kaynaklarını tamamen yeterli olarak belirtmişken; %41,7'sini temsil eden bankalar ise söz konusu kaynakların büyük ölçüde yeterli olduğunu belirtmiştir. Ankete verilen yanıtlarda önceki döneme göre önemli bir değişiklik görülmemiştir.

Grafik 2-4: Alınan Destek ve Danışmanlık Hizmetleri

Bankalar Basel II'ye uyum konusunda yoğun olarak destek ve danışmanlık hizmeti almaktadır. CRD/Basel II konusunda sektörün %26'sını oluşturan bankaların destek hizmeti, %54'ünü oluşturan bankaların danışmanlık hizmeti ve %41'ini oluşturan bankaların eğitim hizmeti almayı planladıkları görülmektedir. Bir önceki ilerleme anketi sonuçları ile kıyaslandığında alınmış olan eğitim hizmetlerinde ve alınmakta olan destek hizmetlerinde artış gözlemlenirken, planlanmakta olan destek hizmetlerinde kısmi azalışların olduğu gözlemlenmektedir.

3. Birinci Yapısal Blok

3.1 Kredi Riski

Tablo 3-1: Nihai Olarak Kullanılması Hedeflenen Yöntem (%)

Standart Yaklaşım	3,9
Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	4,4
İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	91,7

Bankaların önemli bir kısmı Basel II uygulaması kapsamında kredi riski hesaplaması için içsel derecelendirmeye dayalı yöntemleri kullanmayı hedeflemektedir. Bankaların sadece sektörün aktif toplamının %3,9'unu oluşturan kısmı nihai olarak standart yöntemde kalmayı hedeflediğini belirtmiştir. Sektör aktif büyüklüğünün %91,7 gibi yüksek bir oranını oluşturan bankalar ileri içsel derecelendirme yöntemini, %4,4'ünü oluşturan bankalar ise temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımı kullanmayı hedeflemektedir. Geçen dönem verilen cevaplara kıyasla bir banka hedefini temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşım yerine standart yöntem, bir banka ise temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşım yerine gelişmiş içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşım olarak güncellemiştir.

Tablo 3-2: Bankaların Mevzuatın Hazır Olması Durumunda Ne Kadar Sürede İleri Yöntemler İçin Başvuruda Bulunabilecekleri

Yıl	Kurumsal	Bankalar	Hazineden Alacaklar	Kurumsal KOBİ	Perakende KOBİ	Diğer Perakende
0	11.8	2.1	2.1	11.8	0.0	0.0
1	23.4	3.6	0.6	12.3	20.9	13.0
2	26.2	13.1	13.1	26.2	29.4	24.0
3	16.2	28.6	28.6	27.3	27.3	27.8
4	1.0	2.1	0.4	1.0	1.0	13.1
4+	19.4	16.7	16.7	19.3	19.3	18.4
Hazırlanmayan	1.9	33.7	38.5	2.0	2.0	3.6

Bankaların kredi riski için ileri ölçüm yaklaşımlarına ilişkin mevzuatın hazır olduğu varsayıldığında ne kadar sürede portföyler bazında ileri ölçüm yaklaşımlarını kullanmak için başvuruda bulunabilecekleri yukarıda yer alan tabloda özetlenmiştir. Buna göre bankaların portföyler itibarıyla mevzuat hazır olsa bile genellikle 2 yıl ve/veya daha uzun bir süreye ihtiyaç duydukları görülmektedir. Özellikle Bankalar ve Hazineden Alacaklar portföylerinde ileri yöntemlere geçiş için bankaların önemli bir kısmı 2 yıldan fazla bir süre öngörmüşlerdir. Bu iki portföy için bankaların yaklaşık %34 ve %39'luk kısmı herhangi bir hazırlık belirtmemişken, diğer portföyler için hazırlık yapmayan bankalar %2-4 gibi

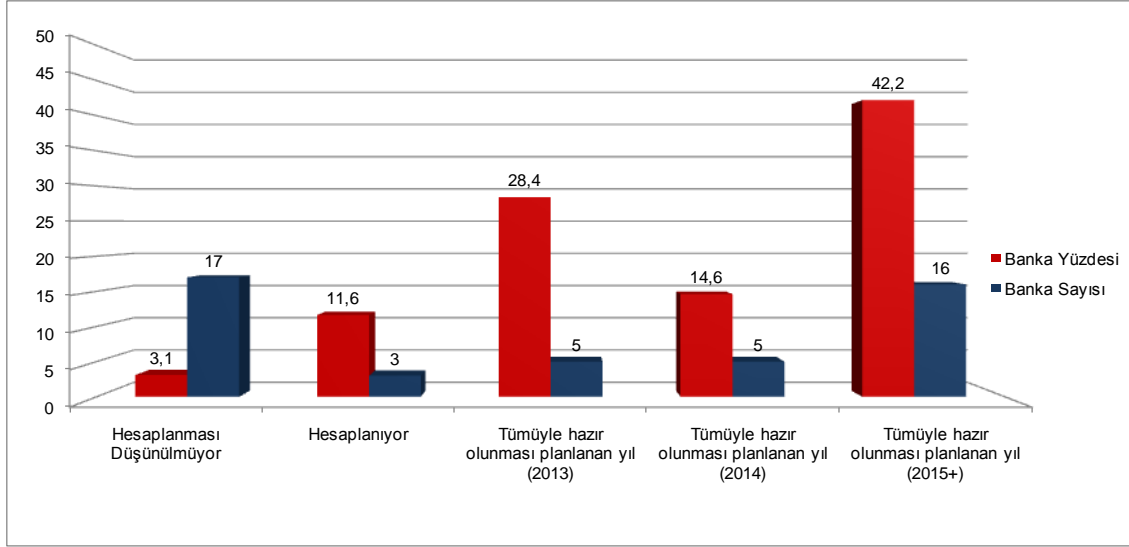
sektörün küçük bir bölümünü oluşturmaktadırlar. Geçmiş anket dönemine göre sektörün genel durumunda önemli bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Tablo 3-3: Kullanılan/Kullanılması Planlanan Derecelendirme/Skorlama Modelleri

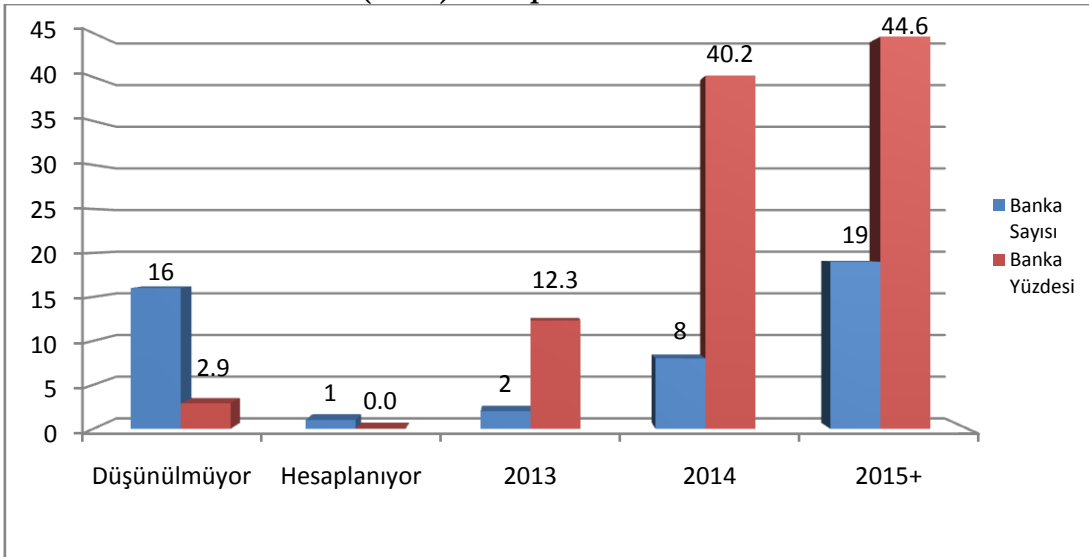
(%)	Kurumsal	Bankalar	Hazineden Alacaklar	Kurumsal KOBİ	Perakende KOBİ	Diğer Perakende
Mevcut Durum						
Derecelendirme/skorlama sistemi						
İstatistik tabanlı	0.6	9.7	1.0	29.2	55.3	73.0
Yargısal tabanlı	44.9	26.9	26.9	32.5	22.5	8.8
Hibrit (istatistik+ yargısal)	49.7	14.8	0.1	45.6	17.8	4.6
PD hesaplanıyor	67.9	4.0	0.6	67.7	67.7	37.9
Kullanılması Planlanan						
Derecelendirme/skorlama sistemi						
İstatistik tabanlı	6.3	2.6	2.6	25.5	60.6	66.0
Yargısal tabanlı	31.1	13.0	1.9	12.3	0.4	12.0
Hibrit (istatistik+ yargısal)	50.8	28.0	26.2	60.8	14.9	9.7
PD hesaplanıyor	55.9	37.9	34.6	55.8	55.5	57.4

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam oranlar %100'ü aşmaktadır.

Bankalar Haziran 2013 tarihi itibarıyla kurumsal şirketler ve kurumsal KOBİ'ler için çoğunlukla hibrit modelleri, perakende KOBİ'ler ve diğer perakende müşterileri için ise istatistik tabanlı modelleri kullanmaktadırlar. Kullanılması planlanan modellere bakıldığında ise yine sektörün büyük bölümünün kurumsal şirketler ve kurumsal KOBİ'ler için hibrit modelleri, perakende KOBİ'ler ve diğer perakende müşterileri için istatistik tabanlı modelleri kullanmayı planladığı görülmektedir. Buna ilaveten sektörün yaklaşık %68'ini oluşturan bankaların halihazırda kurumsal şirketler, kurumsal KOBİ'ler ve perakende KOBİ'ler için PD hesaplamaları gerçekleştirdiği, ileriki dönemde de bankalar, hazineden alacaklar ve diğer perakende portföyü için de PD hesaplanmasının planlandığı görülmektedir. Önceki dönemle kıyaslandığında sektörün durumunda önemli bir değişiklik görülmemektedir.

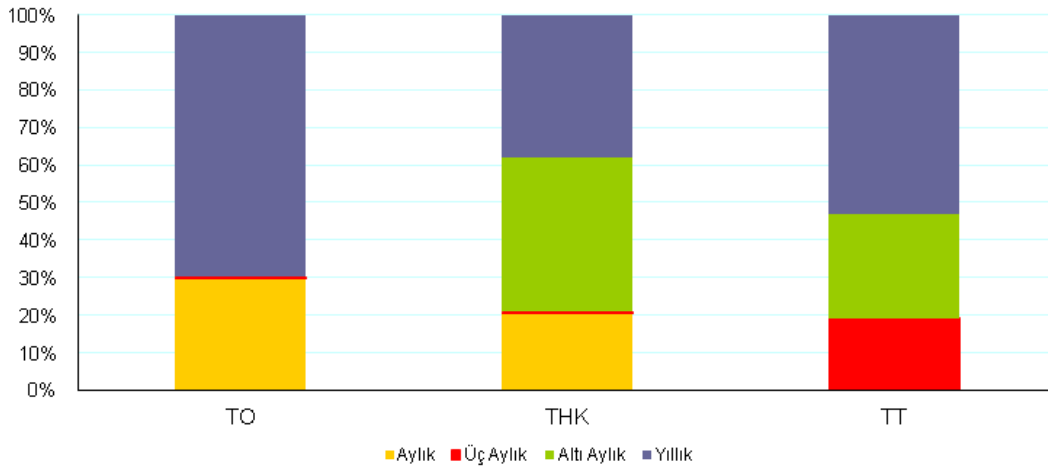
Grafik 3-1: Bankaların THK (LGD) Hesaplamaları

Bankalara LGD hesaplanmasına yönelik planları sorulduğunda; ankete katılan bankaların aktif büyüklüğü olarak %3,1'ine denk gelen 17 bankanın LGD hesaplaması yapmayı düşünmediği görülmektedir. 2 bankanın sözkonusu hesaplamaları yapmaya başladığı, %3,3'ünü oluşturan 1 bankanın 2013 yılında ve %38,8'ini oluşturan 8 bankanın ise 2014 yılında hesaplamaya tümüyle hazır olmayı planladıkları görülmektedir. LGD hesaplamayı planlayan bankaların 18 tanesi ise 2015 yılı ve sonrasında geçiş yapmayı hedeflemektedir. Bir önceki rapor dönemiyle kıyaslandığında 3 bankanın LGD uygulamasına geçiş hedeflerini revize ederek 2013 yılından ileri bir tarihe öteledikleri görülmektedir. 1 banka ise uygulamayı ilk defa planlarına dahil etmiştir.

Grafik 3-2: Bankaların TT (EAD) Hesaplamaları

Ankete katılan bankaların aktif büyüklük olarak %44,6'sının 2015 yılı ve sonrasında, %40,2'sinin 2014 yılında, %12,3'ünün ise 2013 yılında TT hesaplamalarına tümüyle hazır olmayı planladıkları görülmektedir. Sektördeki 1 banka ise 2008 yılında söz konusu hesaplamaları yapmaya başlamıştır. Diğer taraftan, sektörün %2,9'unu oluşturan 16 bankanın ise TT hesaplamayı düşünmediği görülmektedir. Bir önceki ilerleme anketi sonuçlarıyla kıyaslandığında bazı bankaların TT hesaplamaları için hedefledikleri tarihleri ötelediği görülmektedir.

Grafik 3-3: TO, THK ve TT Hesaplama Sıklığı

Sektörün büyük bölümünü oluşturan bankalar Temerrüt Oranı'nda yıllık, Temerrüt Halinde Kayıp'ta yıllık ve aylık eşit ağırlıklı ve Temerrüt Tutarı'nda ise istatistiklerini yıllık olarak hesaplamayı planladıklarını belirtmişlerdir. Geçmiş döneme göre Temerrüt Oranı istatistiklerinde 6 ve 3 aylık periyotlarının ağırlığının azaldığı görülmüştür.

Tablo 3-4: Derecelendirme Notları ve Kredi Riski Parametrelerine İlişkin Veri Biriktirme

(%)	1 yıl	2 yıl	3 yıl	4 yıl	5 yıl	5 +	Toplam
TO	0.0	1.4	0.0	13.6	16.0	42.9	73.9
THK	0.0	0.0	8.7	0.1	15.2	22.8	46.9
TT	0.0	0.0	8.7	0.0	11.1	26.9	46.7
İçsel Derecelendirme Notları	11.9	1.4	1.0	26.6	4.4	25.9	71.1

Bankalar veri biriktirmeye başlamış olup, TO için %42,9 oranında 5 yıldan uzun süreli birikim mevcut iken, THK için bankaların %22,8'i 5 yıldan uzun süredir veri biriktirmiştir. TT'de 5 yıldan uzun süreli veri biriktiren bankaların oranı %26,9'dur. İçsel Derecelendirme Notlarında ise %26,6 oranı ile ağırlık 4 yıllık sürededir. Toplamda ise TO ve içsel

derecelendirme notlarında sektörün sırasıyla %73,9'u ile %71,1'i veri biriktirmeye başlamıştır. Tüm alt kırılımlarda toplamda anket tarihleri arasındaki zaman farkından dolayı yıllar arasında oransal geçişler gerçekleşmiştir. Bunun dışında önemli bir değişim ortaya çıkmamıştır.

Tablo 3-5: İçsel Derecelendirme Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci (%)

Doğrulama ve onaylama süreci mevcut değildir	47,3
Gerek görülmemektedir	1,4
Planlanmaktadır	15,9
Oluşturulmaktadır	30
Doğrulama ve onaylama süreci mevcuttur	52,7

Bankaların %52,7'sinde kredi riski içsel modellerine ilişkin doğrulama ve onaylama süreci mevcuttur. Bir önceki anket olan Aralık 2012 ilerleme anketine göre, bu süreci uygulayan bankaların oranında yüzdeler dilimde yaklaşık 3 puanlık artış meydana gelmiştir. Sektörün kalan %47,3'lük kısmında ise bu süreç çeşitli safhalardır. Bu süreci planlama aşamasında olanların oranında yaklaşık 5,5 puanlık düşüş meydana gelerek, bu oran %15,9 olmuştur. Bunun sebebi, planlama sürecinden oluşturma veya uygulama sürecine geçiş olmuştur. Oluşturma sürecinde de, planlama safhasından bu sürece geçişlerin artması sonucu bu süreçte olanların oranı 2 puan civarında bir artış gerçekleşerek %27,9'a yükselmiştir. Genel olarak, kredi riski içsel modellerine ilişkin doğrulama ve onaylama sürecinde, bilinç düzeyi artmış ve bu süreç pozitif ivmeyle devam etmektedir.

Tablo 3-6: Kredi Riski Stres Testi Uygulaması ve Testlerde Kullanılan Senaryo Türleri (%)

Kullanılıyor	96,7
Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar (duyarlılık analizleri)	80,0
Çok değişkenli senaryolar	74,5
Tarihsel senaryolar	21,3
Diğer	2,0
Kullanılmıyor	3,3

Bankaların aktif büyüklüğü itibarıyla %96,7'si kredi riski analizlerinde stres testlerinden faydalanmaktadır. Kullanılan senaryo türleri incelendiğinde en fazla tek bir parametrelilik (duyarlılık analizleri) ve çok değişkenli senaryoların kullanıldığı görülürken, sektör için

tarihsel senaryoların kullanımı önem arz etmemektedir. Sektörün %3,3'ü ise stres testlerine başvurmamaktadır.

Sektörde kredi riski ile ilgili olarak birbirinden farklı birçok stres testi senaryoları ve risk faktörleri kullanılmaktadır. Bankaların en çok kullandığı/kullanmayı planladığı başlıca stres testi senaryoları; TO, THK ve TT parametrelerinin beklenen kayıp, beklenmeyen kayıp, sermaye yeterliliği standart rasyosu veya sermaye yeterliliği üzerindeki etkisinin analiz edilmesi amacıyla bu parametrelere belirli şoklar uygulanması veya bu parametreler üzerinden duyarlılık analizleri yapılması, bankalar tarafından derecelendirilmiş firmaların içsel derecelerinin aşağı çekilmesi, yakın izleme kapsamında yer alan tüm firmaların veya bir kısmının temerrüt etmesi, dereceler arasında geçişmeler yaşanması ile kur ve faiz oranlarında gerçekleşebilecek aşırı dalgalanmaların kredi portföyünde oluşturabileceği kayıplardır.

Bu senaryolara ek olarak, kredi portföyünde meydana gelebilecek artışların beklenen kayıp, beklenmeyen kayıp ve sermaye yeterliliği üzerindeki etkileri, kredi portföyünün belirli bir yüzdesinin temerrüde uğramasının kar/zarara ve sermaye yeterlilik oranına etkisi, gayrimenkul ipotekleri ile teminat altına alınmış krediler için söz konusu gayrimenkullerin olası rayiç değer değişimlerinin teminat/risk oranına etkisi, sektör ve müşteri yoğunlaşmalarının etkileri, geçmiş ekonomik krizlerle ortaya çıkan yüksek takibe dönüşüm oranlarının banka karlılığına etkisi, belirli senaryolar kapsamında karşılık ayrılan krediler ve diğer alacakların daha kötü olan bir alt sınıfa geçmesi durumunda takibe dönüşüm oranları ve sermaye yeterliliğinin nasıl etkileneceği, teminat değerliliğinin azalmasının sermaye yeterliliğine etkisi ile ileriye yönelik olarak takipteki kredi tutarlarının özkaynaklara oranının tahmin edilmesi, muhtelif senaryoların karşılık tutarları ve özkaynaklara etkisi de bankalar tarafından analiz edilmektedir. Stres testi senaryolarında en çok kullanılan risk faktörleri ise; TO, THK, TT, makroekonomik faktörler (gayri safi yurtiçi hasıla, işsizlik oranları vb.), kurlar, faiz oranları ve kredi dereceleridir. Bir önceki döneme kıyasla verilen cevaplarda önemli bir değişiklik yoktur.

Tablo 3-7: Kredi Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Sürecinde Kullanımı: Alan ve Varlık Kategorileri (%)

Evete, Kullanılıyor							% 94,1
	Kurumsal	Bankalar	Hazineden Alacaklar	Kurumsal KOBİ	Perakende KOBİ	Diğer Perakende	Alan Toplamı
Varlık Kategorileri Toplamı	80,5	48,6	31,4	91,7	94,0	90,7	94,1
Orta ve uzun dönem stratejinin belirlenmesi	48,8	43,0	26,3	54,7	57,1	56,2	73,9
Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı	4,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,1	4,6
Ürün fiyatlaması	32,0	27,9	14,8	32,0	34,3	33,6	47,4
Yatırım /Plasman kararları	35,8	32,4	5,2	45,5	45,5	20,1	60,9
Limit tahsisi	71,2	37,8	16,9	82,4	84,7	82,2	84,8
Karşılık ayrılması	25,0	7,3	3,7	21,3	21,1	17,5	25,0
Performans ölçümü	36,5	20,5	16,9	42,5	44,8	44,1	48,5
Riske ayarlı getiri hesaplamaları	30,2	2,8	2,8	17,0	16,9	2,1	30,2
Bütçeleme	4,9	3,7	3,7	1,1	3,4	3,4	7,2
Diğer	0,1	0,0	0,0	12,3	12,3	14,1	26,5
Hayır, Kullanılmıyor							% 5,9

Haziran 2013 itibariyle, bankaların %94,1'i kullandıkları içsel kredi riski ölçüm modellerinin çıktılarını karar alma süreçlerinde kullanmaktadır. Bir önceki ilerleme anketi olan Aralık 2012 ilerleme anketine göre yüzdeler olarak 0,9 puanlık bir artış söz konusu olmuştur. Bankaların aktif büyüklüğü bazında %90'dan fazlasının, söz konusu modellerin çıktısını Kurumsal KOBİ, Perakende KOBİ ve Diğer Perakende varlık kategorilerinde kullanmakta olduğu görülmektedir.

Bankaların %84,8'i söz konusu model çıktılarını limit tahsisi alanında kullanırken, yaklaşık %73,9'u orta ve uzun dönem stratejilerin belirlenmesinde kullanmaktadır. Yatırım/Plasman kararlarında da %60,9'luk önemli bir oranda, söz konusu model çıktılarının kullanıldığı görülmektedir. Özetle, bankalar kullandıkları içsel kredi riski ölçüm modellerinin çıktılarını, özellikle KOBİ ve perakende kredilerinde daha çok limit tahsisini belirlemek için kullanmaktadır.

3.2 Operasyonel Risk

Bankacılık sektöründeki tüm bankalar Haziran 2013 itibarıyla operasyonel risk için sermaye gereksiniminin hesaplanmasında temel göstere yaklaşımını kullanmaktadır.

Tablo 3-8: Operasyonel Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntemler

Hedeflenen Yöntem	(%)
Temel Gösterge Yaklaşımı	2,9
Standart Yaklaşım	14,9
İleri Ölçüm Yaklaşımı	79,3
Standart Yaklaşım ve İleri Ölçüm Yaklaşımı	2,8
Cevap yok/hedef belirtilmemiş	0,0

Operasyonel risk yasal sermaye hesaplamasında; temel gösterge yaklaşımını gelecekte de kullanmayı hedefleyen bankalar, sektörün %2,9'u gibi küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Bankaların büyük bir kısmı (%79,3) ileri ölçüm yaklaşımını, diğer bir kısmı ise (%14,9) standart yöntemi kullanmayı hedeflemektedir. Diğer taraftan standart ve ileri ölçüm yaklaşımını birlikte kullanmayı düşünen az sayıda banka bulunmaktadır. Bahsi geçen sonuçlar önceki döneme göre önemli bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 3-9: Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş (%)

Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş ¹	Standart Yöntemde Bilgi ve Veri Sistemleri Alt Yapısının Yeterliliği
	Tamamen Yeterlidir
2013	Büyük Ölçüde Yeterlidir
2014	Kısmen Yeterlidir
2015	Yeterli Değildir
2016+	Stdt Yönt Düşünülmemektedir

Anket çalışmasının neticesinde sektörün; yaklaşık %22'lik bir kısmının ileri ölçüm yaklaşımlarına 2014 yılında, %63'ünün ise 2015 ve sonrasında geçmeyi planladığı görülmektedir. Sektörün küçük bir kısmı (%14,7) ise 2013 yılında operasyonel risk hesaplamasında ileri yöntemlere geçmeyi planladığını beyan etmiştir.

Standart yöntem kullanılmasında sektörün %25,4'ünü oluşturan bankalar bilgi ve veri sistemleri alt yapılarını büyük ölçüde yeterli görürken, %2,2'lik kısmı tamamen yeterli olduğunu düşünmektedir. Geçen anket dönemine kıyasla kendini tamamen yeterli bulan bankalardan, “büyük ölçüde yeterli gören” ve “standart yöntemi düşünmediğini” belirten bankalara kayış olmuştur.

¹ Sektörün aktif büyüklüğü açısından yaklaşık %13,12'sini oluşturan bankalar, Operasyonel risk hesaplamasında ileri yöntemlere geçmeyi düşünmediklerini veya henüz planlama aşamasında olduklarını ifade etmişlerdir. Söz konusu oran bir önceki döneme göre artmıştır. Tabloda yer alan oranlar bahsi geçen bankalar kapsam dışında tutularak hesaplanmıştır.

Tablo 3-10: Kayıp Olayları Bazında Veri Toplanması

Kayıp Verisi Toplanmıştır	96,0
1-3 Yıl	16,9
4-5 Yıl	15,6
6 + yıl	63,4
Toplanması düşünülmemektedir	0,4
Toplanması Planlanmaktadır	3,6

Ankete katılan bankaların %96'sı tarafından kayıp olayları bazında veri toplanmaktadır. Bu bankaların %63,4'ü 6 yıl ve üstünde, %15,6'sı 4-5 yıllık ve %16,9'u ise 1-3 yıllık veri biriktirmiştir. Veri toplamayı düşünmeyen 5 bankanın aktif toplamı sektörün %0,4'ünü, veri biriktirmeyi planlayan 4 bankanın aktif toplamı ise %3,6'sını oluşturmaktadır. Geçen döneme kıyasla veri toplamayı planlamayan bazı bankalar veri toplamaya başladıklarını beyan etmişlerdir.

Tablo 3-11: Operasyonel Risk Ölçümü ve Sermaye Tahsisinde Kullanılan İleri Ölçüm Yöntemleri (%)

Temel işkolları bazında sınıflandırma yapılmıştır	95,0
Kayıp Dağılımları Yaklaşımları (LDA)	68,7
Skor Kart Yaklaşımları (SCA)	0,0
Yapay Sinir Ağları (Neural Networks)	0,0
Uç Değerler Teorisi (EVT)	18,3
Melez Yaklaşımlar	11,9
Senaryo Analizleri Yaklaşımları	23,8
Diğer	29,5
Temel işkolları bazında sınıflandırma yapılmamıştır	5,0

Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için yöntemlerin pay toplamı %100'ü aşmaktadır.

Haziran 2013 itibariyle sektörün büyük bir kısmı (25 bankanın sektörün aktif büyüklüğü içindeki toplam payı %95,0'tir) temel işkolları bazında sınıflandırma yapmıştır ve her bir iş kolundan gerekli gösterge verilerini elde edebilmektedir. Aralık 2012 dönemine göre temel işkolları bazında sınıflandırma yaptığını beyan eden banka sayısı 24'den 25'e çıkmış, ancak geçiş yapan bankanın yüksek bir aktif payına sahip olmaması dolayısıyla uygulama yoğunluğu oranında dikkate değer bir artış gerçekleşmemiştir. Operasyonel risk ölçümü ve yasal sermaye tahsisinde ileri ölçüm yöntemlerinden kullanılması planlanan yaklaşımlar genel olarak, Kayıp Dağılımları Yaklaşımları, Senaryo Analizleri Yaklaşımları ve Uç Değerler Teorisi'dir.

Tablo 3-12: Operasyonel Risk Stres Testleri

Uygulanmaktadır	57,0
Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar	23,7
Çok değişkenli senaryolar	23,6
Tarihsel senaryolar	10,8
Diğer	17,2
Uygulanmamaktadır	43,0

Aralık 2012 dönemine göre operasyonel riske yönelik stres testi uygulayan bankaların toplam sayısı 10'dan 13'e çıkmış ve geçiş yapan bankaların önemli oranda sektör payına sahip olmaları sebebiyle mezkûr alanda uygulama yoğunluğu %43,2'den %57'ye yükselmiştir. Bu çerçevede geçmiş döneme nazaran operasyonel risk için stres testlerinin sektör genelinde uygulama alanı bulmaya başladığı görülmektedir. Ancak stres testi uygulayan bankalarca benimsenen senaryolar incelendiğinde genel kabul görmüş bir yaklaşımın bulunmadığı, bankalarca kullanılan senaryoların çeşitlilik arz ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3-13: Operasyonel Risk Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanımı (%)

Kullanılmaktadır	35,3
Banka orta ve uzun dönem stratejisinin belirlenmesi	21,9
Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı	5,2
Ürün fiyatlaması	0,1
Yatırım /Plasman kararları	2,0
Limit tahsisi	10,8
Karşılık ayrılması	10,7
Performans ölçümü	25,2
Riske ayarlı getiri hesaplamaları	0,0
Bütçeleme	13,2
Diğer	10,9
Kullanılmamaktadır	64,7

Bankalarda operasyonel risk analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinde yoğunlukla kullanılmadığı görülmektedir. Temel kullanım alanları performans ölçümü, orta ve uzun vadeli strateji belirleme, bütçeleme, limit tahsisi ve karşılık ayrılmasıdır.

Tablo 3-14: İleri Ölçüm Yöntemlerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Sürecinin Oluşturulması (%)

Gerek Görülmemektedir	12,0
Planlanmaktadır	66,0
Oluşturulmaktadır	12,9
Uygulanmaktadır	9,2

Operasyonel risk ileri ölçüm yöntemlerine ilişkin doğrulama ve onaylama sürecinin mevcut olup olmadığına yönelik soruya bankaların verdiği yanıtlar Tablo 3.8’de yer alan yanıtlar ile paralellik arz etmektedir. Tablo 3-14’den de görüleceği üzere bankaların %66,0’sı operasyonel risk ileri ölçüm yöntemlerine ilişkin doğrulama ve onaylama sürecini oluşturmayı planlamakta iken, %12,9’luk paya sahip bankaların ise söz konusu süreçleri oluşturma ve %9,2’lik paya sahip bankaların uygulama aşamasında olduğu görülmektedir.

3.3 Piyasa Riski

Tablo 3-15: Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı ve Modellerin Dayandığı Yöntemler (%)

Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı	Modellerin Dayandığı Yöntemler		
Gerek Görülmemektedir	1,7	Tarihi Simülasyon	89,6
Planlanmaktadır	2,0	Varyans-Kovaryans	55,5
Oluşturulmaktadır	1,4	Monte Carlo Simülasyonu	62,2
Kullanılmaktadır	94,9		

Sektör aktiflerinin %94,9’unu oluşturan bankalar, piyasa risklerinin ölçümünde içsel modelleri kullanmaktadır. Sektörün çok az bir bölümünü oluşturan bankalar ise söz konusu modellere gereksinim duymadığını belirtmiştir. Modellerin dayandığı yöntemlerde Tarihsel Simülasyon yönteminin yoğun kullanımı dikkat çekmektedir. Bankalar tarafından modellerin dayandığı yöntemlere verilen cevaplar bir önceki dönem ile karşılaştırıldığında önemli bir değişim görülmemiştir.

Tablo 3-16: Kullanılan Risk Ölçüm Modeli/Modellerinin Kapsadığı Riskler

Genel Piyasa Riski	93,3
Spesifik Risk	24,1
Kur Riski	96,0
Emtia Riski	48,9
Karşı Taraf Kredi Riski	38,8
Diğer	20,0

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam rakamlar %100’ü aşmaktadır.

Bankalar tarafından kullanılan risk ölçüm modeli veya modellerinin tamamına yakını kur riskini ve genel piyasa riskini kapsamaktadır. Buna göre bankalar tarafından kullanılan söz konusu model veya modellerin %96'sı kur riskini ve %93,3'ü genel piyasa riskini kapsamaktadır. Ayrıca söz konusu risk ölçüm model veya modellerin %48,9'u emtia riskini, %38,8'i karşı taraf kredi riskini ve %24,1'i ise spesifik riski kapsamaktadır.

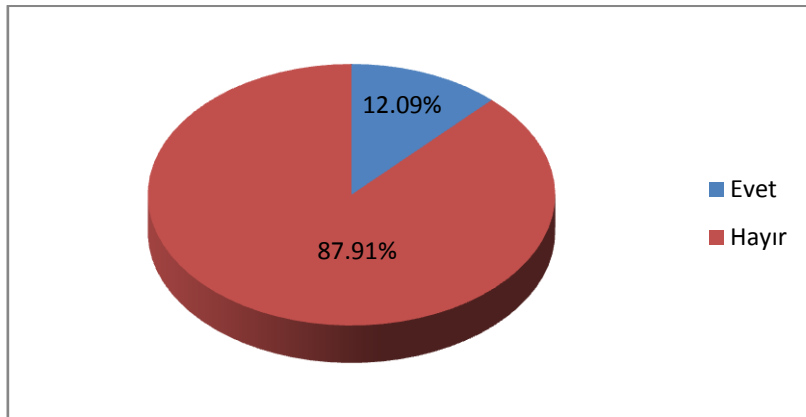
Tablo 3-17: Piyasa Risklerinin Ölçümünde Kullanılan Volatilite Hesaplama Yöntemleri (%)

ARCH	0.6
GARCH	38.7
EWMA	90.7
Stochastic Volatility	2.6
Implied Volatility	40.0
Diğer	34.0

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam rakamlar %100'ü aşmaktadır.

Piyasa risklerinin ölçümünde içsel model kullanan bankalarda volatilite hesaplamak için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bankalar tarafından en yaygın kullanılan yöntem %90,7 oranı ile EWMA yöntemi olup, birden fazla yöntem kullanan bankalar bulunmaktadır. Ayrıca GARCH ve Implied Volatility yöntemleri EWMA yönteminden sonra en çok kullanılan yöntemlerdir. Bir önceki ilerleme anketine göre bankaların kullandıkları yöntemlerde önemli bir değişiklik olmamıştır.

Grafik 3-4: Piyasa Riskinin İçsel Modellerle Hesaplanmasının Zorunlu Tutulması Durumunda Zorlukla Karşılaşıp Karşılaşılmayacağı (%)

Bankacılık sektöründe, piyasa riskinin içsel modellerle hesaplanmasının zorunlu tutulması durumunda zorlukla karşılaşıp karşılaşılmayacağını ilişkin görüşleri sorulduğunda, bir

önceki ankete göre ciddi bir değişim göstermeyerek aktif büyüklük olarak %87,91 oranında bu tür zorluklarla karşılaşmayacağıyla ilgili görüş belirtilmiştir. Öte yandan, banka sayısı bazında ise bankaların ancak %64'ü bu tür zorluklarla karşılaşmayacağını belirtmiştir.

Tablo 3-18: Yasal Sermaye Hesaplamalarında İçsel Model Kullanımına İlişkin Plan ve Planlanan Geçiş Tarihi (%)

Var	73,9
2012	0,0
2013	0,0
2014	31,2
2015+	18,1
Tarih Belirtmeyen	24,6
Yok	16,3
Belirsiz	9,8

Aktif büyüklüğüne göre bankacılık sektörünün %73,9'unu oluşturan bankalarca yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımına ilişkin bir planları olduğu ifade edilirken, sektörünün %16,3'ünü oluşturan bankaların içsel model kullanımına ilişkin bir planı olmadığı ve %9,79'unun durumunun belirsiz olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıdaki tablo bir önceki dönem anket sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, içsel model kullanımına ilişkin bir planı olmadığını belirten bankaların sektördeki payı %11,7 oranında, durumunun belirsiz olduğunu ifade eden bankaların payı %13,3 oranında azalmıştır. Diğer taraftan, bir önceki döneme kıyasla 2014 ve 2015 yıllarında içsel model kullanımına geçeceğini beyan eden bankaların sektördeki payı %38,1 oranında artmıştır.

Tablo 3-19: Stres Testi Senaryoları ve Uygulaması (%)

Stres Testi Senaryoları	Stres Testi Uygulaması		
Gerek Görülmemektedir	0,0	Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar	96.6
Planlanmaktadır	1,0	Çok değişkenli senaryolar	82.0
Oluşturulmaktadır	0,0	Tarihsel senaryolar	82.3
Kullanılmaktadır	99,0	Diğer	21.6

Bankaların tamamına yakını piyasa riskiyle ilgili olarak stres testleri kullanmaktadır. Uygulanmakta olan stres testleri; tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar, tarihsel senaryolar ve çok değişkenli senaryolar şeklinde sıralanmaktadır. Stres testi uygulamasında bir önceki dönem sonuçlarına kıyasla önemli bir değişim meydana gelmemiştir.

Tablo 3-20: Piyasa Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanılması (%)

Kullanılmaktadır	94.3
Banka orta ve uzun dönem stratejisinin belirlenmesi	80.1
Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı	17.6
Ürün fiyatlaması	25.8
Yatırım /Plasman kararları	53.0
Limit tahsisi	91.0
Karşılık ayrılması	0.3
Performans ölçümü	28.0
Riske ayarlı getiri hesaplamaları	12.5
Bütçeleme	33.1
Diğer	3.4
Kullanılmamaktadır	5.7

Piyasa riski analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinden en az birinde kullanıldığını belirten bankaların aktif büyüklükleri toplamı sektörün yaklaşık %94,3'ünü oluşturmaktadır. Bir önceki anket ile kıyaslandığında piyasa riski analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinde kullanılma oranının yaklaşık %2 düzeyinde azaldığı görülmektedir. Söz konusu sonuçları; sektör aktif büyüklüğünün %91'ini oluşturan bankalar limit tahsisinde, %80'ini oluşturan bankalar orta ve uzun dönem stratejilerin belirlenmesinde, %53'ünü yatırım/plasman kararlarında ve yaklaşık %33,1'ini oluşturan bankalar ise bütçelemede kullanmaktadır. Piyasa riski analizi sonuçlarının en az kullanıldığı karar alma süreci ise karşılık ayrılması olarak ortaya çıkmıştır. Sektör aktif büyüklüğünün %5,74'ünü oluşturan bankalarda ise piyasa riski analizi sonuçları karar alma süreçlerinde kullanılmamaktadır.

Tablo 3-21: Bankaların Piyasa Riski Ölçüm Modelleri İçin Doğrulama ve Onaylama Süreci Oluşturması (%)

Gerek görülmemektedir	4,9
Planlanmaktadır	42,7
Oluşturulmaktadır	2,3
Uygulanmaktadır	50,1

Sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık yarısını oluşturan bankalar piyasa riski ölçüm modelleri için doğrulama ve onaylama sürecine hali hazırda sahip olduğunu belirtmektedir. Bir önceki anket ile kıyaslandığında bankaların piyasa riski ölçüm modelleri için doğrulama ve onaylama süreci uygulayan bankalarda değişiklik görülmemektedir. Bu sürece oluşturmayı planlayan bankalar ise sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık %42,7'sini oluşturmaktadır. Söz konusu sürecin oluşturulmasına gerek görmeyen bankaların oranı ise bir önceki dönem ile benzer şekilde %4,9'dur.

4. İkinci Yapısal Blok ve Basel III

4.1. İkinci Yapısal Blok

Bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %23,1'ini oluşturan bankalar ekonomik sermaye tahsisi uygulamasına geçmeyi planlarken, %53,1'ini oluşturan bankalar ise ekonomik sermaye tahsisi uygulamasını oluşturma aşamasındadır. Bir önceki ankette oluşturulma aşamasında olan bankalardan, uygulamaya geçenlerle beraber, bu oran yaklaşık 9 puan düşmüştür. Ekonomik sermaye tahsisi uygulaması bulunan bankaların oranı ise bir önceki ankete göre yaklaşık 9 puan artarak %22,7 düzeyine yükselmiştir. Söz konusu sürecin oluşturulmasına gerek görmeyen bankaların oranı ise çok az bir değişimle %1,1'e düşmüştür. Bir önceki anket ile kıyaslandığında ekonomik sermaye tahsisinde uygulama sürecine geçiş yönünde olan genel eğilim devam etmektedir.

Tablo 4-1: Ekonomik Sermaye Tahsisi (%)

Gerek Görülmemektedir	1,1
Planlanmaktadır	23,1
Oluşturulmaktadır	53,1
Uygulanmaktadır	22,7

Anket kapsamında verilen cevaplara göre bankaların aktif büyüklüğü itibarıyla %82'sinin yapısal faiz oranı riskini tanımlayarak ölçüm yaptığı anlaşılmaktadır. Öte yandan sektörün %81'inin likidite riskinin kapsamını belirlediği ve analizlerde kullandığı, %65'inin kredi yoğunlaşma riskini tanımladığı ve anılan riskle ilgili izleme yaptığı, %23'ünün ise karşı taraf kredi riskiyle ilgili ölçme ve değerlendirmede bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca söz konusu risk türlerine ilişkin ölçümlerin düzenli ve periyodik aralıklarla üst yönetime iletildiği bildirilmiştir. Geçen dönemle kıyaslandığında risk türleri itibarıyla önemli sayılabilecek bir değişiklik meydana gelmemiştir. Bununla birlikte artık risk, iş riski, strateji riski, itibar riski, ve operasyonel risk gibi risk türlerinde analiz ve değerlendirme yaptığını beyan eden banka sayısında artış kaydedildiği görülmektedir.

Tablo 4-2: Risk Ölçüm Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci Mevcudiyeti (%)

Gerek Görülmemektedir	1,0
Planlanmaktadır	33,8
Oluşturulmaktadır	32,6
Uygulanmaktadır	32,6

Anket sonuçlarına göre sektörün aktif büyüklüğü itibarıyla %32,6'sına tekabül eden 5 banka risk ölçüm modellerine ilişkin doğrulama ve onaylama süreçlerinin "oluşturulma" aşamasında olduğunu, yine %32,6'sına tekabül eden 6 banka ise doğrulama ve onaylama süreçlerinin halihazırda "uygulanmakta" olduğunu ifade etmiştir. Sektörün %33,8'ine tekabül eden 21 bankada ise süreçlerin tesisi "planlama" aşamasındadır. Bir önceki dönemle kıyaslandığında 2 bankanın planlama aşamasından oluşturma aşamasına, 3 bankanın ise oluşturma aşamasından uygulama aşamasına geçtiği anlaşılmaktadır.

4.2. Basel III

Ankete katılan bankaların %40'ı Basel III kapsamında çalışmalarını olduğunu belirtmektedir.

Anket sonuçlarına göre aktif büyüklük olarak bankaların;

- %68'i Basel III kapsamında sermaye oranlarını (çekirdek sermaye oranı, ana sermaye oranı, sermaye yeterliliği standart rasyosu),
- %79'u kaldıraç oranını,
- %75'i likidite oranlarını (likidite kapsama oranı ve net istikrarlı fonlama rasyosu)

hesaplamaktadır. Hesaplama sonuçlarına göre bankaların Basel III ile gündeme gelecek olan asgari oranlara büyük ölçüde uyumlu olduğu düşünülmektedir.

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA

Tel : (0212) 337 73 10 Fax : (0212) 337 71 66

www.bddk.org.tr